

Kristina Čuturić*

Strukturalni dijalog o reformi pravosuđa u BiH: pregled

Prvi sastanak između BiH i EU o pravosuđu održan je u Banja Luci, 7. lipnja 2011. godine. U zaključku sastanka, Europska komisija je usvojila nekoliko preporuka:

Prvi set preliminarnih preporuka, vezano za provedbu Strategije za reformu sektora pravde, Europska komisija:

- Naglašava da Strategija za reformu sektora pravde uzima u obzir nadležnosti različitih institucija na državnoj, entitetskim, kantonalnim razinama i razini Brčko distrikta, i sadrži mnoga pitanja koja su relevantna za buduću europsku integraciju Bosne i Hercegovine;
- preporučuje da relevantne domaće vlasti procijene stanje njihove trenutačne koordinacije i suradnje u provedbi Strategije za reformu sektora pravde. To se posebno odnosi na utvrđivanje nedostataka, njihovo pravovremeno rješavanje a samim tim i oživljavanje provedbe strategije;
- u tom smislu, potiče sve nadležne vlasti da garantira aktivno, efikasno i konstruktivno sudjelovanje u radnim skupinama i Tehničkom tajništvu za provedbu strategije;
- potiče sve relevantne vlasti i institucije da se uključe u konstruktivnu raspravu u cilju utvrđivanja mjera koje mogu dalje unaprijediti neovisnost, profesionalizam i odgovornost u cijelom sektoru;
- naglašava značaj rješavanja problema neriješenih predmeta na efikasan i pravovremen način. U tom smislu, finalizirat će se, što je prije moguće, posebne zakonske mjere za rješavanje komunalnih predmeta, koje će se sustavno provesti, pri čemu će prioritet imati najugroženiji sudovi u zemlji. Također je potrebno razmotriti dodatne mjere kojima bi se sudovi rasteretili od predmeta koji mogu biti upućeni drugim institucijama (npr. javnim bilježnicima).

Vezano za provedbu Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina, Europska komisija:

- potiče tužiteljstva i sudove na svim razinama procesuiranje predmeta ratnih zločina tako što će angažirati sve nužne stručne i financijske resurse u ostvarenju tog cilja;

---

* Autorica je saradnica FCJP, pregled je pripremljen na osnovu izvještaja u printanim i elektronskim medijima.

- potiče sve nadležne vlasti i institucije na upravljanje postupkom upućivanja predmeta ratnih zločina na ekspeditivan, objektivan i transparentan način;
- podsjeća kako regionalna suradnja predstavlja osnovni cilj za ujedinjenje perspektive članstva svih zemalja Zapadnog Balkana. Poboljšana regionalna suradnja bi trebala biti i funkcionalna kako bi se osiguralo da ni jedan ratni zločinac ne izbjegne pravdu;
- potiče sve relevantne vlasti da ojačaju napore u koordiniranju praksi o uporabi primjenjivog zakona u predmetima ratnih zločina. Bit će garantirana dosljedna i koherentna praksa, koja u potpunosti poštuje relevantna načela Europske konvencije o ljudskim pravima.

Vežano za koordinaciju nadležnosti, Europska komisija:

- podsjeća da je efikasna suradnja između pravosudnih tijela i institucija nužan preduvjet za unaprjeđenje vladavine prava;
- naglašava značaj Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća u uspostavi vladavine prava. Pozdravlja tehničke rasprave u cilju daljnje konsolidacije njegovih funkcija osiguranjem odgovarajuće ravnoteže između neovisnosti i odgovornosti;
- Potiče Ministarstvo pravde BiH da osigura odgovarajući nastavak rasprave u ad hoc radnoj skupini koja je u ožujku 2008. godine finalizirala tehničko mišljenje o institucionalnoj reformi apelacijskog sustava koji postoji na Sudu BiH;
- Preporučuje da sve relevantne vlasti jačaju napore kako bi što bolje procijenile mogućnost usklađivanja materijalnog i procesnog zakonodavstva (kazneni i građanski zakoni, procesni zakoni) između entiteta, Brčko distrikta i državne razine u cilju osiguranja jednakosti građana pred zakonom.

Vežano za jednak pristup pravdi i maloljetničku pravdu, Europska komisija:

- Poziva sve relevantne sudionike na usvajanje i usklađivanje relevantnih pravnih okvira, u cilju osiguranja jednakosti pred zakonom.

Vežano za proračunska pitanja, Europska komisija je suglasna sa tim da sudska neovisnost i efikasnost sektora pravde ne može biti osigurana bez dovoljno financijskih resursa. Sredstva treba dosljedno dodjeljivati kroz transparentno, dobro koordinirano i efikasno proračunsko planiranje.

Vežano za nastavak inauguralnog sastanka strukturalnog dijaloga, Europska komisija:

- potiče sve relevantne vlasti da nastave raspravu na temelju ovih preporuka; Dostavit će se detaljan odgovor na zahtjev za tehničke informacije, koji je povjerenik Stefan Fuele uručio ministru pravde, gospodinu Bariši Čolaku, na inauguralnoj svečanosti

strukturalnog dijaloga; Od svih nadležnih vlasti i institucija se očekuje da podrže proces dostavljanjem detaljnih relevantnih informacija i time garantira da će rok određen za 31. kolovoz biti ispoštovan.

VSTV je 8. i 9. studenog 2011. godine održalo vanrednu sjednicu. Na sjednici su razmatrane preliminarne preporuke Europske komisije. Potom je 10. i 11. studenog 2011. godine održan drugi sastanak u okviru strukturalnog dijaloga u Sarajevu. U ime EU sastankom je predsjedavao direktor Pjer Mirel, šef delegacije/specijalni predstavnik EU, ambasador Peter Sorensen također je sudjelovao u uvodnom dijelu. Europska komisija je usvojila nekoliko detaljnih preporuka:

- potiče Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće BiH (VSTV) da nastavi inicijative za: povećanje učinkovitosti kroz prijedloge u smislu zakonodavnih promjena, praćenja, smanjenja zaostataka putem raspoloživih informacijskih alata za upravljanje, obuke u oblasti menadžmenta, promjena unutarnjih procedura rada na sudovima, kao i obnove i modernizacije objekata;
- preporučuje uvođenje niza mjera za smanjenje velikog priliva predmeta neplaćenih komunalnih računa, kao što su rješavanje 'komunalnih' predmeta izvan sudova, prijenos vanskudskog dijela izvršenja na privatne ili javne agencije za izvršenje i prijenos vanparničnih ostavinskih predmeta na notare;
- preporučuje da se pripremi plan uvođenja funkcionalnog sistema za sudsku i vanskudsku medijaciju na cijelom prostoru BiH na temelju preliminarne procjene koju će uraditi VSTV;
- potiče sve zainteresirane strane da organiziraju regionalnu radionicu za razmjenu informacija o pozitivnim primjerima smanjenja broja neriješenih predmeta kao i izvršenja krivičnih sankcija.

Po pitanju Zakona o tužilaštvima u Federaciji Bosne i Hercegovine (FBiH), Europska komisija:

- pozdravlja inicijativu da se pokrene usvajanje jedinstvenog zakona u cilju osiguranja usklađenosti u cijeloj FBiH;
- posebno pozdravlja planirano pokretanje postupka usvajanja do 17. veljače 2012. prema akcionom planu kojeg je najavio ministar pravde FBiH.

Po pitanju Zakona o izvršenju krivičnih sankcija u FBiH, Europska komisija:

- pozdravlja opredijeljenost ministra pravde FBiH da odmah pokrene usvajanje novog zakona o izvršenju krivičnih sankcija;
- poziva vlasti FBiH da poduzmu sve moguće mjere za smanjenje zaostatka u oblasti izvršenja krivičnih sankcija.

Po pitanju Okvirnog zakona o besplatnoj pravnoj pomoći, Europska komisija:

- zahtijeva da vlasti BiH usvoje Okvirni zakon o besplatnoj pravnoj pomoći u cilju osiguranja jednakih prava građana pred zakonom u cijeloj zemlji;
- izražava zabrinutost zbog nepostojanja posebnih odredbi o besplatnoj pravnoj pomoći u nekim kantonima FBiH.

Po pitanju uspostavljanja Državnog zatvora visoke sigurnosti i Specijalne bolnice za forenzičku psihijatriju, Europska komisija:

- izražava zabrinutost zbog kašnjenja u otvaranju forenzičke psihijatrijske bolnice koja se nalazi na Sokocu;
- potiče sva nadležna tijela u Republici Srpskoj (RS) da dovrše preostale radove i sve ostale pripremne aktivnosti do lipnja 2012, kao što je planirano i najavljeno;
- izražava ozbiljnu zabrinutost zbog dugotrajnog kašnjenja u gradnji Državnog zatvora visoke sigurnosti i poziva Ministarstvo pravde BiH da učini sve kako bi se ubrzao ovaj važan projekt;
- preporučuje da Ministarstvo pravde BiH održi hitan informativni sastanak sa sudionicima projekta Državnog zatvora visoke sigurnosti kako bi se osiguralo puno razumijevanje projekta i budžeta.

Po pitanju suradnje policije i tužiteljstava, Europska komisija:

- potiče daljnje inicijative u pogledu zajedničke obuke; ističući potrebu za neodložnom provedbom politika o sprečavanju i borbi protiv financijskog kriminala, preporučuje da se planiraju posebni moduli zajedničkih obuka za pripadnike pravosuđa i predstavnike agencija za provedbu zakona u oblasti pranja novca, cyber kriminala, zapljene imovine i proširene konfiskacije imovine. Takve obuke treba redovno održavati.

Po pitanju pritvora prije suđenja, Europska komisija:

- podsjeća da su organi vlasti BiH preuzeli opću obavezu skraćivanja pritvora prije suđenja na najkraći mogući period;
- insistira da nadležni organi dopune dostupne brojke sa detaljnijim podacima o dužini te osnovama za određivanje pritvora prije suđenja. Ovi podaci se moraju dostaviti prije sljedećeg sastanka Strukturnog dijaloga.

Po pitanju uprava zatvora, Europska komisija:

- zahtijeva da se osigura koordinacija između zatvorskih uprava, naročito u cilju uspostave sistematskog i koherentnog pristupa obučavanju zatvorskog osoblja širom države u skladu sa relevantnim standardima EU;

- ponovno naglašava važnost postizanja dogovora oko pregleda svih predviđenih mjera za jačanje programa obuka za zatvorske čuvare i drugo osoblje zatvora, te dostavljanja tog pregleda, uključujući i program posvećen integritetu i borbi protiv korupcije.

Po pitanju regionalne saradnje, Europska komisija:

- očekuje da se potpiše protokol o razmjeni dokaza u predmetima ratnih zločina između Tužiteljstva BiH i Tužiteljstva za ratne zločine Republike Srbije do kraja studenog 2011;
- preporučuje agencijama za provedbu zakona da ulože ozbiljne napore kako bi locirale sve bjegunce, te predlaže da se na regionalnom nivou dogovori poduzimanje proaktivnijih mjera kako bi se ovi bjegunci locirali, uključujući i putem koordinacije operativnih planova;
- izražava jaku podršku zaključivanju bilateralnih sporazuma sa susjednim zemljama o ekstradiciji državljana tih zemalja.

Po pitanju funkcioniranja pravosudnih institucija, u pogledu strukturnih resursa, Europska komisija:

- preporučuje da se ne uspostavlja novi sudovi ili tužilaštva bez adekvatne procjene potreba kao i ozbiljnog razmatranja finansijskih implikacija, te dugoročne održivosti;
- preporučuje da nadležni organi vlasti iz oba entiteta održavaju konstruktivan dijalog sa VSTV-om kako bi uspostavili bolju sistematizaciju radnih mjesta umjesto da otvaraju nove sudove ili tužilaštva;
- preporučuje da se svi pravosudni organi uključe na konstruktivan način u proces programiranja Instrumenta pretprijetne pomoći (IPA) za period 2012-2013. kako bi podržali ispunjavanje svojih srednjoročnih i dugoročnih potreba u smislu izgradnje institucija i ulaganja;
- potiče dalje korištenje Instrumenta za tehničku pomoć i razmjenu informacija;
- (TAIEX) za kratkoročne inicijative, te pomoć u vidu savjetodavnih usluga, obuka i pomoći kolega stručnjaka.

Po pitanju sveukupne provedbe Državne strategije za rješavanje predmeta ratnih zločina Europska komisija:

- ponavlja da je djelotvorno procesuiranje predmeta ratnih zločina od fundamentalne važnosti za utvrđivanje istine i proces pomirenja u državi. Kašnjenja i neefikasnost su neprihvatljivi budući da predstavljaju negiranje prava na pravdu žrtvama i porodicama žrtava, kao i građanima BiH općenito;
- podsjeća da nedostatak djelotvornih pomaka u ovoj oblasti ozbiljno narušava sveukupni kredibilitet pravosuđa, stoga je glavni prioritet prevazići sve postojeće blokade;

- izražava zabrinutost zbog nedostatka odgovarajuće provedbe strateških ciljeva i državne strategije za rješavanje predmeta ratnih zločina;
- preporučuje dodjeljivanje dostatnih sredstava i ljudskih resursa Tužiteljstvu BiH kako bi se omogućilo djelotvorno obavljanje zadataka koji se odnose na ekshumaciju.

Po pitanju prenošenja predmeta, Europska komisija:

- sa zabrinutošću primjećuje nedavnu diskusiju u Nadzornom odboru za Državnu strategiju za rad na predmetima ratnih zločina i uočavanje poteškoća u osiguravanju objektivnog, efikasnog i transparentnog prenosa predmeta;
- zahtijeva od Suda BiH i Tužiteljstva BiH da poduzmu sve moguće mjere kako bi se navedene poteškoće riješile bez daljnjeg odlaganja;
- pozdravlja predanost Tužiteljstva BiH i Suda BiH dovršavanju postupka prijenosa predmeta kao hitnoj stvari u skladu sa strateškim ciljevima Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina;
- u isto vrijeme, zahtijeva od VSTV-a da dostavi sve svoje tehničke preporuke o daljnjem definiranju postojećeg zakonskog okvira, kao što je zaključeno na sjednici VSTV-a od 9. studenog 2011. One se mogu smatrati dodatnom mogućnošću za ispravke i zato će ih Komisija tehnički ocjenjivati kako bi, samo ako je to relevantno, na sljedećem sastanku strukturnog dijaloga dala daljnje preporuke o tom pitanju.

Po pitanju ravnopravnosti građana pred zakonom i primjene krivičnih zakona na ratne zločine, Europska komisija:

- u iščekivanju presude Europskog suda za ljudska prava u predmetu Maktouf protiv BiH, odaje priznanje Nadzornom odboru za Državnu strategiju za rad na predmetima ratnih zločina za vodeću ulogu u otpočinjanju sistematskih konsultacija, otvorenih za pravosuđe na svim nivoima, za akademsku i stručnu zajednicu, kao i za međunarodne i stručnjake EU;
- zahtijeva iniciranje povremenih sastanaka između predsjednika Suda BiH;
- predsjednika entitetskih vrhovnih sudova i predsjednika Apelacionog suda Brčko Distrikta kako bi se pokrenuli stručni razgovori usmjereni prema usklađivanju praksi u primjeni materijalnih krivičnih zakona u predmetima ratnih zločina.

Po pitanju mehanizama zaštite i podrške svjedocima: pravni okvir i provedba, Europska komisija:

- poziva sve nadležne institucije da koordiniraju i komuniciraju o svojim potrebama za poboljšavanje zaštite i podrške svjedocima u cilju osiguravanja održivih integriranih mehanizama u svim relevantnim institucijama, uključujući policiju, sudstvo i službe socijalne pomoći;

- očekuje da se pouzdana procjena potreba koordinira među svim nadležnim institucijama i dovrši mnogo prije sljedećeg sastanka Strukturalnog dijaloga.

Po pitanju institucionalne reforme apelacionog sistema u Sudu BiH, Europska komisija:

- sa zabrinutošću konstatira da Ministarstvo pravde BiH nije ostvarilo napredak u provedbi zaključaka radne grupe o uspostavi apelacionog suda BiH;
- očekuje da prijedlozi usvojeni 2008. godine, a koje je i VSTV ponovilo na svojoj sjednici 9. studenog, budu upućeni u parlamentarnu proceduru prije sljedećeg sastanka Strukturalnog dijaloga.

Po pitanju koordinacije između Suda BiH i ostalih sudskih instanci u BiH, Europska komisija:

- zahtijeva od VSTV-a da koordinira pronalaženje načina za jačanje objektivnosti parametara utvrđenih u članu 7.2 Zakona o Sudu Bosne i Hercegovine, kako bi se otklonila mogućnost zloupotrebe ili neprikladne primjene ovog člana, naročito u vezi principa prirodnog sudije.

Po pitanju Nacrta Zakona o sudovima RS, Europska komisija:

- očekuje od Ministarstva pravde RS da nastavi blisku koordinaciju sa VSTV-om u vezi sa Nacrtom Zakona o sudovima Republike Srpske;
- očekuje da će se u Zakonu voditi računa o nezavisnosti sudstva i da će on biti u potpunosti u skladu sa prerogativima i preporukama VSTV-a.

Po pitanju konsolidacije funkcija VSTV-a, uključujući konsolidaciju kroz reviziju mjerodavnog zakonodavstva, Europska komisija:

- zahtijeva od VSTV-a da donese niz nacrta zakonodavnih izmjena i dopuna kako bi poboljšalo svoje radne procedure, te dodatno ojačalo svoju funkcionalnost, nezavisnost i odgovornost. Nacrt revizije Zakona o VSTV-u mora se donijeti do sljedećeg sastanka Strukturalnog dijaloga.

Po pitanju Ustavnog suda, Europska komisija:

- skreće pažnju Ustavnom sudu BiH da njegov poslovnik ne dozvoljava sudijama koji nisu pripadnici jednog od konstitutivnih naroda da budu izabrani za predsjednika.

Po pitanju profesionalizma u sektoru pravosuđa, Europska komisija:

- naglašava da su potrebna brojna poboljšanja, posebno kako bi se unaprijedila odgovornost, efikasnost i djelotvornost u cijelom sektoru;
- između ostalog, sljedeće mjere će biti prioritetne: uvođenje kvalitativnih kriterija za procese ocjenjivanja; utvrđivanje odgovarajućih mjera kako bi se garantirala daljnja mobilnost u sektoru; reforma postupaka koji se odnose na pristup sudačkoj profesiji, te s tim vezana reforma pravosudnog ispita.

Po pitanju prisustva međunarodnog osoblja u pravosudnim institucijama širom BiH, Europska komisija:

- podsjećajući na načelo vlasništva, ponavlja kako je važno nastaviti rad na ukidanju pozicija međunarodnog osoblja, naročito pozicija sa izvršnim ovlastima, s ciljem potpunog prenosa svih nadležnosti na domaće stručnjake;
- s tim u vezi, pozdravlja najavu Tužiteljstva i Suda BiH da će pozicije međunarodnog osoblja u njihovim redovima kao i pozicije sa izvršnim ovlastima, biti u potpunosti preuzete do kraja 2012;
- potvrđuje da je spremna omogućiti izgradnju kapaciteta koji će se smatrati neophodnim za pružanje podrške ovom prijenosu nadležnosti.

Po pitanju finansiranja sektora pravde, Europska komisija:

- ponovo naglašava da se ne može postići potpuna nezavisnost, učinkovitost, nepristrasnost, odgovornost i profesionalizam pravosuđa ukoliko pravosudnim institucijama ne budu na raspolaganju odgovarajuća finansijska sredstva;
- zahtijeva od nadležnih organa vlasti da postignu dogovor o nizu mogućih mjera za definiranje budžetskih nadležnosti u pogledu ustavnog poretka BiH, koje je potrebno dostaviti prije sljedećeg sastanka Strukturalnog dijaloga.

Po pitanju pratećih aktivnosti sa drugog sastanka Strukturalnog dijaloga, Europska komisija:

- potiče sve relevantne organe vlasti da održavaju konstruktivne i dosljedne konsultacije;
- podsjeća da je Strukturalni dijalog sveobuhvatna platforma za reforme u sektoru pravde, koja će omogućiti BiH da poduzme važne korake na njenom putu evropskih integracija;
- ponavlja da se svaka zakonodavna i institucionalna reforma mora voditi jednim glavnim ciljem: da učvrsti vladavinu prava širom BiH kroz uspostavu nezavisnog, učinkovitog, nepristrasnog, odgovornog i profesionalnog pravosudnog sistema u korist svih građana;
- podsjeća da je prilikom uspostavljanja Strukturalnog dijaloga postignut visok nivo konsenzusa o ideji da se izmjene i dopune ključnih pravnih propisa o pravosuđu ne stavljaju u proceduru prije koordinacije sa EU i prije unutrašnjih konsultacija kako bi se osigurala dosljednost sa cjelokupnom strukturom i zahtjevima pristupanja EU;
- zahtijeva da Delegacija BiH, najmanje dvije sedmice prije svakog sastanka Strukturalnog dijaloga, službeno obavijesti Europsku komisiju da prihvata predloženi dnevni red kao i dogovorenu listu učesnika. Uz ovo je također potrebno priložiti izvještaj o napretku koji je ostvaren u pogledu provedbe preporuka;

- uzima u obzir da su organi vlasti u BiH pozdravili očekivanu pripremu mišljenja Venecijanske komisije o tome na koji način pravosudni okvir, podjela ovlasti i postojeći mehanizmi koordinacije utiču na pravnu sigurnost i nezavisnost pravosuđa u BiH;
- u pogledu ovog zadatka, zahtijeva od svih nadležnih organa vlasti u BiH da stručnjacima iz Venecijanske komisije pruže potrebne informacije, podršku i pomoć.

Treći sastanak strukturalnog dijaloga održan je u Mostaru 5. i 6. srpnja 2012. godine.

Preporuke Europske komisije:

Po pitanju statističkih pokazatelja i primijenjenih kriterija za prenošenje predmeta istrage ratnih zločina sa državne u nadležnost entiteta i Brčko distrikta, Europska komisija:

- pozdravlja usuglašeno tumačenje objektivnih kriterija između Suda i Tužiteljstva BiH, konstatirano i od strane Nadzornog tijela za provedbu Državne strategije za procesuiranje predmeta ratnih zločina (dalje: Nadzorno tijelo), što je dovelo do povećanja broja prenesenih predmeta ratnih zločina sa državne u nadležnost entiteta i Brčko distrikta;
- podsjeća na važnost nastavka postupka prenošenja predmeta zadržavajući karakterizirane objektivne i potpuno transparentne kriterije;
- traži od nadležnih tijela na svim razinama vlasti da osiguraju financijske i kadrovske resurse potrebne za adekvatno i pravovremeno vođenje istraga i procesuiranja predmeta ratnih zločina. U tom pogledu, bez obzira na predviđenu financijsku pomoć Europske unije, prioritet treba dati popunjavanju sistematiziranih radnih mjesta u sveukupnoj mreži sudova i tužiteljstava.

Po pitanju jednakosti građana pred zakonom prilikom primjene kaznenih zakona u predmetima ratnih zločina, Europska komisija:

- pozdravlja početne stručne rasprave po ovom pitanju pokrenute u okviru Nadzornog tijela;
- ponavlja potrebu za potpunim poštivanjem načela jednakosti građana pred zakonom i temeljnih načela kaznenog prava na način da se maksimalno otvori mogućnost za usklađenu primjenu kaznenih zakona u predmetima ratnih zločina putem održavanja periodičnih pravosudnih konzultacija na visokoj razini;
- traži od Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća (VSTV) da istraži i preporuči moguće varijante institucionalnog oblika za redovite konzultacije između najviših sudskih instanci po pitanju usklađivanja sudske prakse. Takav format bi također mogao biti proširen na druge oblasti sudske prakse, izvan okvira ratnih zločina, sukladno odgovarajućim zaključcima iz mišljenja Venecijanske komisije o pravnoj sigurnosti i

neovisnosti pravosuđa, usvojenog 16.6.2012. godine, broj 648/2011 (dalje: mišljenje Venecijanske komisije).

Po pitanju provedbe Državne strategije za rješavanje predmeta ratnih zločina i regionalne suradnje, Europska komisija:

- izražava žaljenje što Protokol o razmjeni informacija i dokaza u predmetima ratnih zločina između Tužiteljstva BiH i Tužiteljstva za ratne zločine Republike Srbije još nije potpisan;
- ponavlja da je sklapanje takvog protokola temeljni korak kako bi se izbjegla nekažnjivost, imajući u vidu nepostojanje pravnog režima izručenja za predmete ratnih zločina između BiH i susjednih zemalja;
- očekuje da se žurno prevlada zastoje po tom pitanju tako da se Tužiteljstvu BiH omogući potpisivanje Protokola;
- pozdravlja nedavno učinjen napredak u pregovorima o sporazumima o izručenju sa susjednim zemljama i očekuje stupanje na snagu tih sporazuma do narednog sastanka Strukturalnog dijaloga;
- pozdravlja uhićenje Radovana Stankovića od 21. januara 2012. godine i ponavlja da sve agencije za provedbu zakona moraju uložiti ozbiljne napore na lociranju svih preostalih bjegunaca.

Po pitanju zakonodavnog okvira za zaštitu svjedoka i instrumenata podrške za njegovu provedbu, Europska komisija:

- izražava zabrinutost zbog kašnjenja u izradi i daljem usvajanju Zakona o programu zaštite svjedoka BiH;
- očekuje da prijedlog Zakona o zaštiti svjedoka BiH bude upućen u parlamentarnu proceduru do sljedećeg sastanka Strukturiranog dijaloga.

Po pitanju reforme pravosudnih institucija u BiH i uspostave Apelacijskog suda BiH, Europska komisija:

- ponavlja da Ministarstvo pravde BiH mora privedi kraju izradu zakonodavnog okvira potrebnog za utemeljenje odvojenog Apelacijskog suda BiH uzimajući pri tom u obzir odgovarajuće zaključke iz mišljenja Venecijanske komisije.

Po pitanju koordinacije nadležnosti među različitim sudskim instancama svih razina u BiH, Europska komisija:

- pozdravlja napore u iznalaženju konsenzusa unutar struke o potrebi dalje objektivizacije pokazatelja koji reguliraju nadležnost Suda BiH u slučaju kaznenih djela propisanih entitetskim kaznenim zakonima, odnosno kaznenim zakonom Brčko distrikta;

- očekuje da Ministarstvo pravde BiH predloži zakonodavna rješenja uzimajući u obzir zaključke utvrđene tijekom postupka koordinacije koji je vodilo VSTV o članku 7.2 Zakona o Sudu BiH;
- podstiče sva nadležna tijela vlasti da nastave rad u smjeru daljnjeg usklađivanja zakonā o parničnom postupku.

Po pitanju neriješenih starih predmeta, Europska komisija:

- konstatira da su učinjeni određeni koraci na rješavanju pitanja starih predmeta i traži prioritarno usvajanje svih mjera koje su predmetom pokrenutih procedura;
- žurno poziva nadležne da se svi nacrti zakona u proceduri usvoje bez odlaganja, osobito zakoni o ovršnom postupku koji utječu na rješavanje komunalnih predmeta, kao i zakonodavstvo o nasljeđivanju;
- izražava žaljenje što uvođenje sudske i izvansudske medijacije još uvijek kasni i poziva sve razine vlasti da predlože procjenu izgleda za uvođenje medijacije, koja će biti utemeljena na europskim standardima i najboljoj regionalnoj praksi.

Po pitanju konsolidacije funkcija VSTV-a, uključujući izmjene relevantnog zakona u skladu sa europskim standardima, Europska komisija:

- ponavlja svoju podršku integritetu VSTV-a i temeljnoj ulozi koju ono ima u učvršćivanju vladavine prava u BiH;
- očekuje da Ministarstvo pravde BiH izradi nacrt izmjena i dopuna Zakona o VSTV-u, uzimajući u obzir doprinos VSTV-a tom procesu i prijedloge iz mišljenja Venecijanske komisije.

Po pitanju zakonodavstva u oblasti besplatne pravne pomoći, Europska komisija:

- pozdravlja prijedlog Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći BiH kojim se uvodi minimum standarda potrebnih za usklađivanje zakona sa Europskom konvencijom o ljudskim pravima;
- žurno poziva Ministarstvo pravde BiH da osigura što širu moguću podršku prijedlogu zakona u parlamentarnoj proceduri, uključujući i amandmansko djelovanje ako bude potrebno;
- podsjeća sva nadležna tijela vlasti na važnost njihovog garantiranja besplatne pravne pomoći svim građanima na temelju jednakih standarda, koja se pruža kroz profesionalan, kompetentan i odgovoran sustav i poziva ona tijela vlasti koja nisu usvojila vlastito zakonodavstvo o besplatnoj pravnoj pomoći da to učine.

Po pitanju punog usklađivanja Zakona o sudovima Republike Srpske (RS) sa odgovarajućim preporukama VSTV-a, Europska komisija:

- konstatira postojanje dogovora na visokoj razini o usklađivanju Zakona o sudovima RS sa Zakonom o VSTV-u;
- konstatira sa zabrinutošću da takav dogovor nije pretočen u odgovarajuće izmjene i dopune zakona i da komunikacija između Ministarstva pravde RS i VSTV-a nije urodila plodom;
- poziva VSTV i Ministarstvo pravde RS da bez daljnjih kašnjenja zajedno definiraju konkretan zakonski tekst koji odražava njihov dogovor u načelu i koji će Ministarstvo pravde RS izraditi u formi Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima RS.

Po pitanju Zakona o tužiteljstvima u Federaciji BiH, Europska komisija:

- izražava žaljenje usljed nedostatka napretka u vezi sa usvajanjem Zakona o tužiteljstvima u Federaciji BiH, za što se Federalno ministarstvo pravde obvezalo pokrenuti proceduru do 17.2.2012. godine. Stoga poziva na neodložan politički angažman i konstruktivnu koordinaciju između federalnih i kantonalnih vlasti kako bi se ovaj zakon uputio u parlamentarnu proceduru bez kašnjenja.

Po pitanju Zakona o izvršenju kaznenih sankcija u Federaciji BiH, Europska komisija:

- poziva Federalno ministarstvo pravde da ispuni svoje ranije preuzete obveze i uputi nacrt zakona u parlamentarnu proceduru.

Po pitanju profesionalizma u sektoru pravde, Europska komisija:

- pozdravlja usvajanje od strane VSTV-a novog pravilnika o orijentacijskim mjerilima za rad sudaca i prima k znanju dobre rezultate u njegovoj dosadašnjoj primjeni;
- žurno poziva sve predsjednike sudova da počnu sa primjenom novog pravilnika bez odlaganja, te da svi suci na cijelom prostoru BiH u potpunosti poštuju njegove odredbe. Daje podršku prijedlogu da se također izrade i orijentacijska mjerila za rad tužitelja;
- poziva VSTV da nastavi ulagati napore na iznalaženju načina za jačanje mobilnosti unutar sektora i na daljnjoj reformi postupaka za pristup karijerama u pravosuđu, što je također predloženo u mišljenju Venecijanske komisije.

Po pitanju financiranja sektora pravde, a osobito smanjenja rascjepkanosti proračuna, Europska komisija:

- podsjeća da je potrebno osigurati konkretna finansijska sredstva za očuvanje neovisnosti, efikasnosti, nepristrasnosti, odgovornosti i profesionalnosti pravosudnih institucija;
- podržava napore za smanjenjem rascjepkanosti proračuna, osobito u Federaciji BiH, u skladu sa odgovarajućom preporukom iz mišljenja Venecijanske komisije i očekuje da sve federalne i kantonalne pravosudne, izvršne i zakonodavne vlasti budu adekvatno

uključene u postupak konzultacija kojim koordiniraju po tom pitanju VSTV i Ministarstvo pravde BiH.

Po pitanju podrške Europske unije sektoru pravde u BiH, osobito putem planiranja IPA sredstava za 2012-2013. godinu, Europska komisija:

- poziva sve zainteresirane da održe pozitivan angažman do okončanja postupka programiranja sredstava;
- ponovo ističe da konstruktivan angažman u programiranju IPA sredstava je ključni element za uspjeh u Strukturalnom dijalogu i podvlači važnost koju programiranje pridaje neriješenim predmetima ratnih zločina, kao i poboljšanju infrastrukture sa ciljem povećanja efikasnosti pravosudnih institucija;
- konstatira da je Nadzorno tijelo sačinilo procjenu potreba za sva odgovarajuća tužiteljstva i sudove. Redovito ažuriranje potreba (uključujući i potrebe za kapacitete u vođenju istrage, kao i za instrumente zaštite i podrške svjedocima) će se uzeti u obzir prilikom provedbe programa;
- potvrđuje kontinuiranu podršku smanjenju neriješenih starih predmeta kroz korištenje IPA sredstava, osobito putem jačanja uporabe informacijskih i komunikacijskih tehnologija u sudovima i tužiteljstvima.

Po pitanju osnivanja Državnog zatvora visoke sigurnosti, Specijalne bolnice za forenzičku psihijatriju i fizičkom razdvajanju Suda i Tužiteljstva BiH, Europska komisija:

- izražava zabrinutost povodom stalnih kašnjenja u raspisivanju tendera i sklapanja ugovora u vezi sa Državnim zatvorom visoke sigurnosti i očekuje od Ministarstva pravde BiH da podigne razinu svoje uključenosti u podršci ovom projektu kroz vodeću ulogu u Upravnom odboru i tako što će osigurati da se jedinicom za provedbu projekta upravlja na adekvatan i profesionalan način;
- poziva nadležne da dovrše sve planirane pripremne aktivnosti kako bi Psihijatrijska bolnica na Sokocu počela sa radom;
- podržava zaključak Vlade Federacije BiH u vezi izmještanja specijalne jedinice Federalnog MUP-a iz zgrade u kojoj bi trebalo da bude smješteno Tužiteljstvo BiH i očekuje da se postupak izmještanja završi do studenog 2012. godine. Nadalje, poziva Državno pravobraniteljstvo BiH da okonča postupak upisa nekretnine u vlasništvo Službe za zajedničke poslove BiH, a Vijeće ministara BiH da potvrdi raspoloživost sredstava već ranije odobrenih za tu namjenu.

Po pitanju postupanja sa posebno osjetljivim osobama u kontekstu izvršenja kaznenih sankcija, Europska komisija:

- poziva ministarstva pravde da osiguraju usvajanje usklađenih zakona o, i u vezi sa maloljetničkom pravdom, a osobito usvajanje “Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u kaznenom postupku” u Federaciji BiH s pratećim podzakonskim aktima;
- nadalje, zagovara jačanje stručnih i institucionalnih kapaciteta u oblasti maloljetničke pravde u BiH kako bi se stvorile garancije i uvjeti da postupanje sa maloljetnicima u pritvoru ili tijekom izdržavanja kazne zatvora bude u potpunosti sukladno međunarodnim i domaćim standardima i propisima.

Po pitanju pratećih aktivnosti sa trećeg sastanka Strukturiranog dijaloga, Europska komisija:

- pohvaljuje rad Venecijanske komisije koji je rezultirao usvajanjem mišljenja na 91. plenarnom zasjedanju 15 i 16. 6. 2012. godine. Očekuje da će sva nadležna tijela vlasti uzeti u razmatranje detaljno obrazložene ocjene stručnjaka koje su dostavljene po nekoliko ključnih tema u mišljenju;
- podsjeća da je prilikom otvaranja Strukturalnog dijaloga postignut visok stupanj konsenzusa, na osnovu kojeg izmjene i dopune ključnih zakona u oblasti pravosuđa neće biti upućivane u proceduru bez prethodne koordinacije sa Europskom unijom i konzultacija unutar BiH kako bi se osigurala dosljednost sa ukupnom strukturom i zahtjevima iz postupka pristupanja Europskoj uniji;
- osobito po pitanju domaćih konzultacija, podsjeća sve strane u BiH na važnost visokog stupnja koordinacije i konzultacije između odgovarajućih razina vlasti u postupku izrade zakona, kako bi osigurali da zakonodavstvo poštuje sustavna rješenja i odgovori na sve potrebe.

Četvrti sastanak strukturalnog dijaloga održan je 15. travnja 2013. godine.

Nakon skoro dvije godine otkako je započeo Strukturalni dijalog o pravosuđu između EU i BiH, i opsežnih konzultacija o ključnim pitanjima pravosudne reforme, Europska komisija hitno poziva izvršne organe na odgovarajućem nivou vlasti da finaliziraju do sada pripremane nacрте zakona i da ih upute u zakonodavnu proceduru.

Tematska sjednica posvećena reformi pravosuđa na državnoj razini, Brusel, 12. srpnja 2013. godine

Preporuke Europske komisije:

Po pitanju nacrta Zakona o sudovima Bosne i Hercegovine, Europska komisija

- Pohvaljuje napore Ministarstva pravde BiH na provedbi odgovarajućih preporuka sa četvrtе plenarne sjednice Strukturalnog dijaloga održane u Brčkom, (8-9. travnja 2013. godine), također poštujući zadani vremenski okvir;

- Pozdravlja nacrt zakona, što ga je pripremio Ministarstvo pravde BiH kojim se utemeljuje novi Apelacijski (Viši) sud Bosne i Hercegovine, odvojen od prvostupanjskog suda i koji odražava nadležnosti ovog potonjeg. Istovremeno, pozdravlja činjenicu da revizija kaznene nadležnosti pravosuđa na državnoj razini ide u pravcu jasnijeg reguliranja. Uvrštavanje odgovarajućih nalazišta i zaključaka iznesenih u mišljenju Venecijanske komisije (usvojenog na 95. plenarnom zasjedanju 15. lipnja 2013. godine) u najnoviju verziju nacrta Zakona o sudovima BiH je dovelo do značajnih pomaka koji će se morati upotpuniti rješavanjem preostalih otvorenih pitanja;
- Pozitivno ocjenjuje opću suglasnost postignutu na prvoj tematskoj sjednici Strukturalnog dijaloga o ključnim načelima predložene reforme koji se odnose, s jedne strane, na zadržavanje proširene kaznene nadležnosti pravosuđa na državnoj razini čije je vršenje prihvatljivo pod precizno utvrđenim i pojašnjenim uvjetima, kao i na sastav sustava pravosuđa kojeg čine prvostupanjski sud i novi odvojeni Apelacijski (Viši) sud, s druge strane;
- Svjedočeći tom suglasju, apelira na Ministarstvo pravde BiH da privede kraju rad na preostalim otvorenim pitanjima, također u skladu sa ishodom provedenih javnih konzultacija, a u cilju dostavljanja izmijenjenog teksta nacrta Zakona o sudovima BiH u daljnju proceduru na razmatranje Vijeću ministara BiH čim to bude izvodljivo (po mogućnosti do kraja ljeta). Takav tekst će predstavljati rezultat kontinuiranih i pravovremenih konzultacija sa svim domaćim zainteresiranim subjektima. U tom postupku, predlagatelj će osigurati da zakonska rješenja, kakva god bila, prenesu dogovorena načela na najprikladniji način kako bi se garantirala pravna sigurnost i poštivanje načela prirodnog suca;
- Podvlači da je potrebno izbjeći bilo koju vrstu prekida u radu različitih pravosudnih instanci nakon usvajanja Zakona o sudovima BiH. Proračunske, kadrovske i druge tehničke posljedice uvođenja novog propisa se moraju brižno razmotriti, kao i potreba da se osigura puni kapacitet i neovisnost predviđenog Apelacijskog (Višeg) suda;
- Ponavlja preporuku koja upućuje na očuvanje kontinuirane podudarnosti svih odredaba novog zakonodavstva o sudovima BiH, a koje se odnose na nadležnosti Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća (VSTV) sa odgovarajućim odredbama Zakona o VSTV, posebno onima kojima se utvrđuju nadležnosti VSTV za imenovanja i ocjenu rada sudaca.

Po pitanju postupka izrade Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o VSTV, Europska komisija:

- Ponavlja da cjelovitost, kao i ključni prerogativi i nadležnosti VSTV moraju biti očuvani u izmjenama zakona tako štiteći važnu ulogu što je jedna takva institucija ima za

neovisnost pravosuđa kao i za sveukupno jačanje vladavine prava u BiH, kako je to uspostavljeno na temelju sporazuma između entiteta o prijenosu nadležnosti;

- Još jednom poziva Ministarstvo pravde BiH da, kao predlagatelj izmjena i dopuna zakona zatraži mišljenje Venecijanske komisije i otvori u isto vrijeme sveobuhvatan postupak javnih konzultacija. Ovi koraci moraju doći prije dostavljanja seta izmjena i dopuna zakona Vijeću ministara BiH;
- Čvrsto podržava VSTV u njegovim trenutačnim naporima usmjerenim ka pooštavanju procedura za pristup pravosudnim karijerama; ka što objektivnijem i transparentnijem načinu imenovanja sudaca i tužitelja, te daljnjoj konsolidaciji odredaba kojima se sprječava sukob interesa širom sustava pravosuđa.

Po pitanju poduzimanja daljnjih koraka u skladu sa prethodnim sjednicama u okviru Strukturalnog dijaloga, Europska komisija podsjeća da sve prethodno usvojene preporuke koje i dalje zahtijevaju dužno zalaganje domaćih tijela vlasti ostaju na snazi i moraju se adekvatno provesti bez odlaganja.

Peti sastanak strukturalnog dijaloga održan je 19. srpnja 2013. Sve prethodno usvojene preporuke koje i dalje zahtijevaju dužno zalaganje domaćih organa vlasti ostaju na snazi i moraju se adekvatno provesti bez odlaganja.

Strukturalni dijalog o pravosuđu između Europske unije i Bosne i Hercegovine, Banjaluka, 11-12. studeni 2013. godine

Preporuke Europske komisije:

Po pitanju jednakosti građana pred zakonom i ujednačavanja sudske prakse u predmetima ratnih zločina, Europska komisija:

- Konstatira da su Europski sud za ljudska prava (ESLJP) i Ustavni sud Bosne i Hercegovine nedavno utvrdili povredu članka 7. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava u određenom broju presuda Suda Bosne i Hercegovine;
- Preporučuje da bilo koja mjera u vezi provedbe presude ESLJP-a u predmetu Maktouf /Damjanović bude pripremljena i procijenjena iznimno oprezno na domaćoj razini. U očekivanju je da će Komitet ministara Vijeća Europe razmatrati mjere koje su vlasti BiH poduzele ili koje namjeravaju poduzeti radi provedbe ove presude na jednom od narednih sastanaka u okviru pod-komiteta za ljudska prava;
- Podsjeća da ujednačena sudska praksa u primjeni materijalnog kaznenog prava na predmete ratnih zločina ostaje važan cilj. Jednakost građana pred zakonom i ujednačena praksa sudova su najvažniji aspekti u trenutačnim naporima koji se ulažu radi smanjenja prekobrojnosti predmeta ratnih zločina u cjelokupnom pravosuđu u Bosni i Hercegovini;

- Ponavlja da je pravda za počinitelje ratnih zločina od iznimne važnosti za žrtve i njihove obitelji, kao i za šire napore u smislu pomirenja u društvu. Svi počinitelji ratnih zločina se moraju privesti pravdi i procesuirati sukladno zakonu;
- Još jednom ističe potrebu za uspostavom, pod vođstvom Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća (VSTV), djelotvornog zajedničkog panela najviših sudskih instanci. Taj panel bi odigrao važnu savjetodavnu ulogu i postao uređeni okvir za davanje smjernica, a mogao bi uključiti i odgovarajuće sudske odjele (kazneno, građansko i upravno). Budući Apelacijski sud Bosne i Hercegovine, nakon što bude utemeljen, bi također trebalo uključiti u panel u tom kontekstu.

Po pitanju nacrtu Zakona o sudovima Bosne i Hercegovine, Europska komisija:

- Pohvaljuje napore Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine na utvrđivanju revidirane verzije nacrtu zakona, uzimajući u obzir dostavljene primjedbe odgovarajućih zainteresiranih strana, sukladno preporukama tematske sjednice Strukturiranog dijaloga iz srpnja 2013. godine i mišljenja Venecijanske komisije iz lipnja 2013. godine;
- Preporučuje Ministarstvu pravde Bosne i Hercegovine da zaključi postupak izrade nacrtu i dostavi ga Vijeću ministara. Međutim, rasprava i odlučivanje u Vijeću ministara će omogućiti postizanje dogovora o takvom prijedlogu zakona koji može dobiti najširu moguću političku podršku. Usvajanje prijedloga zakona ostaje prioritet za trenutni saziv Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine;
- Ponavlja da načelo proširene kaznene nadležnosti sudova na državnoj razini treba zadržati kroz utvrđivanje objektivnih parametara, kako bi se eliminirala svaka moguća narušenost prava na prirodno suca.

Po pitanju prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima Republike Srpske, Europska komisija:

- Smatra nedavno stvorenu bezizlaznu situaciju povodom usvajanja prethodno dogovorenog prijedloga izmjena i dopuna Zakona o sudovima Republike Srpske krajnje razočaravajućom;
- Zahtijeva od tijela vlasti Republike Srpske da ponovo uvrste prijedlog izmjena i dopuna u proceduru u cilju konačnog usvajanja, uzimajući u obzir punu suglasnost sa Zakonom o VSTV, kojim se utvrđuju nadležnosti ovog potonjeg.

Po pitanju nacrtu Zakona o VSTV, Europska komisija:

- Ponavlja podršku cjelovitosti jedinstvenog VSTV, nadležnog na cijeloj državnoj teritoriji onako kako je to utvrđeno sporazumom dva entiteta, kao i ključnu ulogu koju VSTV ostvaruje za jačanje vladavine prava u svim dijelovima Bosne i Hercegovine;

- Pozdravlja zahtjev upućen od Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine Venecijanskoj komisiji i tako pokrenut postupak donošenja mišljenja na nacrt zakona, prije nego što isti bude dostavljen Vijeću ministara;
- Ponavlja potrebu da se spriječi situacija u kojoj bi imenovanja bila pretjerano izložena utjecaju političkih stranaka. Postupci imenovanja moraju i dalje biti transparentni i zasnovani na zaslugama na svim razinama;
- Čvrsto podržava VSTV u naporima da se postupci imenovanja sudaca i tužitelja učine što je moguće objektivnijim i otvorenijim, osobito kada je u pitanju uvođenje dodatnih mjera za sprječavanje sukoba interesa i za jačanje odgovornosti.

Po pitanju prijenosa predmeta ratnih zločina, Europska komisija:

- Podsjeća nadležna ministarstva na njihove obveze da podrže smanjenje velikog broja predmeta ratnih zločina tako što će osigurati tužiteljstvima potrebna ljudska i financijska sredstva, te još jednom ističe da podrška proračunima iz programa IPA 2012 predstavlja dopunu, a ne zamjenu za gore pomenuta sredstva;
- Također podcrtava da sa obvezom procesuiranja prenesenih predmeta, ide i obveza tužiteljstava, odnosno sudova da pruže odgovarajuću podršku svjedocima i žrtvama;
- Pozdravlja pokretanje aktivnosti radne skupine za neidentificirana tijela žrtava, kao i konstruktivnu ulogu Tužiteljstva BiH. Podstiče zainteresirane strane na svim razinama da se na strukturiran način i uz pružanje podrške angažiraju na rješavanju problema neidentificiranih posmrtnih ostataka i osiguraju adekvatnu koordinaciju ekshumacija pod okriljem Tužiteljstva BiH.

Po pitanju regionalne suradnje između tužitelja na predmetima ratnih zločina, Europska komisija:

- Pozdravlja pozitivan tijek provedbe Protokola o suradnji između Tužiteljstva BiH, Državnog odvjetništva Republike Hrvatske i Tužiteljstva za ratne zločine Republike Srbije;
- Također pozdravlja činjenicu da su u provedbu ovih protokola počeli biti uključivani tužitelji na svim razinama pravosuđa u BiH;
- Ističe da je regionalna suradnja ključan element djelotvornog kaznenog gonjenja ratnih zločina i podržava potpisivanje sličnog protokola sa odgovarajućim tužiteljstvom Crne Gore.

Po drugim pitanjima, te poduzimanju daljnjih koraka sukladno prethodnim sjednicama u okviru Strukturiranog dijaloga, Europska komisija:

- Poziva Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine da dovrši postupak izrade revidirane Strategije za reformu sektora pravde (SRSP), uzimajući u obzir potrebu za osiguranjem djelotvornog sustava praćenja njezine provedbe;
- Ponavlja da je usvajanje SRSP ključni strateški korak i u cilju dobivanja pomoći iz IPA sredstava. U tom pogledu, poziva se na niz odgovarajućih preporuka iz poglavlja 9, usvojenih nakon plenarne sjednice Strukturiranog dijaloga, održane u Brčkom;
- Podsjeća da sve prethodno usvojene preporuke koje i dalje zahtijevaju dužno zalaganje domaćih tijela vlasti ostaju na snazi i moraju se adekvatno provesti bez odlaganja.

Tematski plenarni sastanak Strukturalnog dijaloga o pravosuđu između EU i BiH, Bruxelles, 29. travnja 2014. godine

Preporuke Europske komisije:

Po pitanju nacrta Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću (VSTV), Europska komisija:

- Ponavlja snažnu podršku cjelovitosti jedinstvenog VSTV-a, nadležnog na cijelom teritoriju države, kako je to utvrđeno sporazumom o prijenosu nadležnosti između dva entiteta, i podsjeća na ključnu ulogu koju VSTV ima u pogledu jačanja vladavine prava u cijeloj BiH;
- Naglašava da će preliminarni nacrt zakona za reformu VSTV-a proći kroz temeljitu raspravu između nadležnih domaćih vlasti. Nacrt reforme će biti razvijen na osnovu vlasništva i neophodnih širokih konzultacija. Samo kroz sustavan i temeljit interni dijalog, kako na tehničkoj tako i na političkoj razini, bit će moguće garantirati reformu zasnovanu na najvećoj mogućoj podršci, a koja će pomoći konsolidaciji funkcija VSTV-a i dalje ojačati njegovu ulogu i doprinos prema jačanju vladavine prava u cijeloj BiH;
- Podsjeća na zaključke ekspertnog seminara održanog u prosincu 2012. godine, uz podršku TAIEX-a. Naročito podsjeća da „bi svaka strukturna reforma koja ponovo uvodi snažnu ulogu ostalih stupova države, izvršni i zakonodavni, označavala vraćanje unazad, naročito ako nisu uvedene posebne zaštitne mjere u cilju sprječavanja pretjeranog izlaganja pitanja imenovanja utjecaju političkih stranaka“. Ova procjena vrijedi u pogledu pravila koja reguliraju imenovanje članova pravosuđa od strane VSTV-a, kao i proceduru za imenovanje samih članova VSTV-a;
- Podsjeća također na zaključak TAIEX seminara da, iako u Europi postoji nekoliko modela, „ipak, se oni trebaju razmotriti unutar određenog konteksta i tradicije dotičnih zemalja, i primjere biranja i dekontekstualizacije stoga treba izbjegavati... Kada je riječ o

nedavno formiranim demokratskim državama, sustav formalnih garancija za neovisnost pravosuđa mora biti po mogućnosti stroži“;

- Podsjeća da zakonodavstvo koje uređuje funkcioniranje pravosudnih institucija na svim razinama u BiH, treba održavati u punoj konzistenciji sa nadležnostima VSTV-a. U tom smislu, podsjeća na prethodne preporuke u pogledu potrebe da se završi potpuno usklađivanje Zakona o sudovima RS sa Zakonom o VSTV-u kroz potrebne izmjene i dopune;
- Podsjeća na potrebu da se spriječi pretjerano izlaganje pitanja imenovanja utjecaju političkih stranaka i očekuje od Ministarstva pravde BiH da pažljivo pregleda preporuke Venecijanske komisije i prevede ih u konkretne izmjene i dopune nacrta zakona, posebno gledajući preporuke vezane za postupak imenovanja/razrješenja članova VSTV-a, te sastav kao i strukturu vijeća;
- Očekuje od Ministarstva pravde BiH da, u bliskoj suradnji sa VSTV-om, pažljivo razmotri preporuke vezane za imenovanja sudaca i tužitelja, postupak ocjenjivanja, organizaciju i funkcioniranje Stegovnog vijeća i, općenito, pravo na žalbu;
- Podržava kontinuirane napore VSTV-a da provede kroz tehničke korake preporuke Venecijanske komisije navedene u prethodnim mišljenjima o unaprjeđenju objektivnosti i transparentnosti procesa imenovanja sudaca i tužitelja, o smanjenju broja zaostalih predmeta, kao i o općem uvjetu za konsolidiranje i donošenje dodatnih mjera u cilju sprječavanja sukoba interesa u cjelokupnom pravosuđu BiH;
- Nadalje ponavlja značaj učinkovitih stegovnih postupaka i sankcija u slučaju povrede profesionalnih dužnosti, kao i funkcionalnog sustava za podnošenje i praćenje izjava o imovinskom stanju sudaca i tužitelja.

Po pitanju Strategije za reformu sektora pravde (SRSP) za razdoblje 2014-2018. godina, Europska komisija:

- Podsjeća da je usvajanje SRSP za razdoblje 2014-2018. godina ključni strateški uvjet koji treba ispuniti u svrhu naredne pomoći iz IPA 2014-2020;
- Ponavlja da sve aktivnosti koje proizlaze iz SRSP i Akcijskog plana za njezinu provedbu moraju biti propisno unesene u godišnje programe rada svih relevantnih ministarstava, Pravosudnog povjerenstva Brčko distrikta i Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća, koji su izravno odgovorni za provedbu strategije skupa sa Ministarstvom pravde BiH;
- Očekuje od Ministarstva pravde BiH da unese u povezani Akcijski plan jasne pokazatelje provedbe i jasno podijeli odgovornosti za različite predviđene aktivnosti;

- Provedba SRSP- a ostaje zajednička odgovornost cjelokupnog sektora pravde u BiH, pod koordinacijom Ministarstva pravde BiH.

Po pitanju revidiranog nacrtu Zakona o sudovima BiH, Europska komisija:

- Podsjeća da u procesu finaliziranja i upućivanja nacrtu zakona u daljnju zakonodavnu proceduru, prioritet treba biti dodijeljen osiguravanju najšire i najveće političke podrške ovom prijedlogu zakona;
- Nadalje podsjeća na ranije izražena stajališta, prema kojima princip proširene nadležnosti sudova na državnoj razini treba zadržati kroz objektivizaciju relevantnih parametara, da bi se eliminirala svaka moguća narušenost prava na prirodno suca;
- Konstatira da je Ministarstvo pravde BiH dostavilo revidirani nacrt zakona u siječnju. Poziva Ministarstvo da ugradi dodatne tehničke prijedloge Venecijanske komisije, koji su Ministarstvu dostavljeni u veljači i koje je Venecijanska komisija dalje predstavila u kontekstu svoje 98. plenarne sjednice u ožujku 2014. godine;
- Posebno, dalje naglašava pitanja koja je otvorila Venecijanska komisija u vezi sa novim nacrtom člama 15 (2) (b), koji pored ostalih mogućih podešavanja, još uvijek zahtjeva da uređivanje pitanja kaznenih djela počinjenih od strane pojedinaca bude navedeno kao dodatni poseban stavak;
- Dalje podstiče BiH da osigura pravne pretpostavke za određivanje posebnih sudbenih vijeća nadležnih za određene slučajeve koji zahtijevaju prioritarno rješavanje, kao što su to slučajevi korupcije i organiziranog kriminala;
- Podsjeća na potrebu da se izbjegne bilo koja vrsta prekida u radu različitih pravosudnih instanci nakon usvajanja novog Zakona o sudovima BiH i potrebu za kontinuiranom podudarnosti između svih odredbi novog zakona i povezanih nadležnosti iz Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću. Proračunske, kadrovske i druge tehničke posljedice novog zakona se moraju pažljivo procijeniti, kao i potreba da se osigura puni kapacitet i neovisnost predviđenog Apelacijskog suda.

Plenarni sastanak Strukturalnoga dijaloga između Europske unije i Bosne i Hercegovine o pravosuđu i dodatnim pitanjima o vladavini prava, Sarajevo, 13-14. svibnja 2014. godine

Preporuke Europske komisije:

Po pitanju dnevnog reda Strukturalnoga dijaloga, Europska komisija:

- Imajući u vidu najnovije zaključke o Bosni i Hercegovini, koje je Vijeće za vanjske poslove usvojilo u Luxembourg 14. travnja 2014. godine, o podršci proširenom programu EU i angažmanu u pogledu BiH, uključujući i proširenje Strukturalnoga dijaloga o pravosuđu na druga pitanja vladavine prava;

- ponovno ukazuje na značaj proširenog dnevnog reda Strukturalnoga dijaloga, koji uključuje nove prioritete zajednički utvrđene sa predstavnicima nadležnih domaćih vlasti i civilnog društva, u slijedećim oblastima politike: borba protiv korupcije, borba protiv diskriminacije, sprječavanje sukoba interesa, mjere za jačanje integriteta, odgovornosti u radu i efikasnosti policije u okviru postojećeg zakonskog okvira;
- naglašava da su posebno antikorupcijske politike prioritet koji nalaže multidisciplinarni i holistički pristup i procjenu uz primjenu svih relevantnih instrumenata i platformi, uključujući i Pakt za rast;
- ponavlja da će se svi prioriteti relevantni za Mapu puta liberalizacije viznog režima i dalje pažljivo pratiti putem instrumenata za praćenje nakon provedbe procesa liberalizacije viznog režima. U tom smislu, Europska komisija će i dalje predano periodično procjenjivati dosljednost napretka i održivost svih reformi koje su poduzete prema kriterijima Mape puta za liberalizaciju viznog režima;
- ponavlja svoju opredijeljenost za reformu pravosuđa i procesuiranje ratnih zločina kao glavnih prioriteta Strukturalnoga dijaloga i ključnih pitanja koja će se rješavati sve dok domaće vlasti ne budu garantirale održive reforme u korist konsolidacije istinski neovisnog, vjerodostojnog, učinkovitog, efikasnog, nepristranog i odgovornog pravosuđa. Ova pitanja su kamen temeljac vladavine prava u cijeloj BiH;
- podsjeća da će se ovaj proces razvijati potpuno u skladu sa relevantnim aquis-om i europskim standardima vodeći računa o preporukama Europske komisije i stajalištima Europske komisije za demokraciju putem prava (Venecijanske komisije) u Vijeću Europe.

Po pitanju profesionalizma u pravosuđu, Europska komisija:

- pozdravlja uvođenje novog sustava natječaja u vidu pismenog dijela ispita za sve kandidate za pravosudne dužnosti i sistematizaciju strukturalnih intervjua za sve kandidate, uključujući i interna napredovanja, sa ciljem veće objektivnosti i otvorenosti u upošljavanju na osnovu zasluga i kvalifikacija;
- očekuje od svih sudaca i tužitelja da se u potpunosti pridržavaju pravilnika o radu, uključujući i provedbu sustava normi koji je uveden u proteklih nekoliko godina;
- istovremeno pozdravlja napore da se unaprijedi ocjenjivanje rada sudaca i tužitelja kroz prilagodbu normi za radnje u predmetima koji zahtijevaju više pažnje zbog svoje složenosti i prioriteta, čime se postiže usklađenost godišnjih revizija kvantitativnih ciljeva sa kvalitativnim karakteristikama koje su neophodne za pravično ocjenjivanje;

- ponovno naglašava važnost učinkovitog i efikasnog stegovnoga postupka i sankcija u slučaju kršenja profesionalnih dužnosti nositelja pravosudnih dužnosti kroz bolje institucionalno pozicioniranje i veće ovlasti stegovnoga tužitelja;
- ohrabruje VSTV da usvoji Pravilnik o sukobu interesa svojih članova kao početni korak ka napretku u ovoj oblasti;
- podstiče usvajanje jasnih pravila i propisa za rješavanje sukoba interesa u okviru širih sudačkih i tužiteljskih usluga u cijeloj zemlji, uključujući i funkcionalan sustav za podnošenje i praćenje imovinskog kartona sudaca i tužitelja.

Po pitanju neovisnosti pravosuđa i institucionalne reforme pravosudnih tijela na državnoj razini, Europska komisija:

- ponovno naglašava zaključke sa stručnog seminara iz prosinca 2012. godine, koji je održan uz podršku TAIEX-a, u prisustvu relevantnih stručnjaka iz Venecijanske komisije;
- konkretno podsjeća na zaključak da bi „svaka strukturna reforma kojom bi se ponovno uspostavila snažna uloga ostalih grana vlasti, odnosno izvršne i zakonodavne, u vezi sa prerogativima pravosuđa, značila vraćanje unazad, a pogotovo ako ne postoje posebne zaštitne mjere koje bi spriječile da političke stranke u velikoj mjeri utječu na postupak imenovanja“;
- naglašava da ova procjena ima smisla u odnosu na pravila kojima se uređuju, kako postupak imenovanja osoblja uposlenog u pravosuđu od strane VSTV-a, tako i postupak imenovanja samih članova VSTV-a;
- podsjeća kako je potrebno spriječiti prevelik utjecaj političkih stranaka na postupak imenovanja i očekuje od Ministarstva pravde BiH da pažljivo analizira preporuke Venecijanske komisije usvojene na 98. plenarnoj sjednici održanoj 21. ožujka 2014. godine i pretoči ih u konkretne izmjene i dopune nacrtu zakona o VSTV-u, osobito imajući u vidu preporuke koje se tiču postupaka imenovanja/razrješenja članova VSTV-a, imenovanja tužitelja i sastava, te sastava i strukture Vijeća;
- u tom smislu, podsjeća da reforma VSTV-a mora biti predmet temeljite unutarnje rasprave prilikom koje će se uzeti u obzir nalazi i zaključci iz Mišljenja Venecijanske komisije o nacrtu zakona o VSTV-u. Rezultat reforme mora odražavati najveći mogući konsenzus, koji će doprinijeti konsolidaciji dužnosti jedinstvenog VSTV-a u cijeloj državi, u skladu sa Ustavom BiH i daljnjem jačanju njegove uloge u uspostavi vladavine prava u cijeloj BiH;
- na temelju ovih načela, poziva Ministarstvo pravde BiH da revidira nacrt zakona o VSTV-u i dostavi ga Vijeću ministara na razmatranje i daljnju zakonodavnu proceduru;

- u skladu sa člankom 17 (28) važećeg Zakona o VSTV-u, te na osnovu postojećih podataka, zadužuje VSTV da, u suradnji sa Sudom BiH i drugim nadležnim sudskim instancama, dostavi analitičko mišljenje o primjeni proširene kaznene nadležnosti pravosudnih tijela na državnoj razini;
- ovo mišljenje treba biti završeno najkasnije do kraja lipnja 2014. godine i treba sadržavati: 1) broj predmeta u kojima je primijenjen članak 7.2 Zakona o Sudu BiH od uvođenja reforme iz 2003. godine do danas, 2) posebno naznačene vrste kaznenih djela u nadležnost entiteta/BD koje su procesuirane pred Sudom BiH, 3) sažetak glavnih argumenata koje su dostavila pravosudna tijela na državnoj razini prilikom pozivanja na proširenu nadležnost kao i informacije o tijeku postupaka, 4) statistički pregled konačnih ishoda postupaka i sve ostale detalje koji su relevantni za analizu ove sudske prakse;
- naglašava da će predlagatelj zakona uzeti u obzir podatke koje je dostavio Sud BiH i nalaze analitičkog mišljenja. Kada se usvoji analitičko mišljenje, obvezuje se da će pružiti dodatnu tehničku pomoć EU za izradu nacrt zakona;
- podsjeća da za vrijeme priprema nacrt Zakona o sudovima BiH za zakonodavni postupak, Ministarstvo pravde BiH treba osigurati najširu političku podršku ovom zakonskom prijedlogu na temelju konsenzusa, u skladu sa najnovijim komentarima Venecijanske komisije od 11. veljače 2014. godine, na nacrt članka 15. (kaznena nadležnost) i druga pitanja od značaja;
- konkretno, naglašava pitanja koja je pokrenula Venecijanska komisija o novome nacrtu članka 15. (2) (b), koji nalaže eventualne prilagodbe, ali i dodatno posebno stajalište o kaznenim djelima koja počinje pojedinci;
- nadalje podsjeća na ranije izražena stajališta da načelo proširene nadležnosti pravosudnih tijela na državnoj razini treba zadržati tako što će relevantni parametri biti objektivni kako se ne bi dovelo u pitanje načelo „prirodnog suca“.

Po pitanju učinkovitosti pravosuđa, Europska komisija:

- podsjeća da smanjenje općeg zaostatka u rješavanju predmeta u sudovima i tužiteljstvima ostaje najvažniji prioritet. Pored postojećih planova za smanjenje zaostatka u rješavanju predmeta, poziva VSTV da traži daljnja sustavna rješenja u cilju rasterećenja sudova diljem BiH od nagomilanih predmeta, uključujući uvođenje zakonskih inicijativa, osobito u pogledu neplaćenih komunalnih računa;
- podsjeća da konkretno zaostatak u procesuiranju predmeta ratnih zločina i dalje predstavlja razlog za ozbiljnu zabrinutost. U tom smislu, podsjeća na zaključke usvojene na 3287 sastanku Vijeća za opće poslove, održanom u Brüsselsu 17. prosinca 2013. godine, kojima se naglašava činjenica da je „pravilno postupanje u predmetima ratnih

zločina ključno. Pravda se mora garantirati žrtvama i njihovim obiteljima i moraju se podržati naponi u pravcu pomirenja društva u Bosni i Hercegovini, kao i u cijeloj regiji. Sve osobe osumnjičene za ratne zločine moraju biti izvedene pred lice pravde“;

- snažno podsjeća da je efikasno i pravovremeno procesuiranje predmeta ratnih zločina, uključujući predmete seksualnog i rodnog nasilja, ključno za pomirbu.

Po pitanju provedbe Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina, Europska komisija:

- ponavlja da, u kontekstu Strategije, najsloženije predmete kao i predmete iz takozvane Kategorije II. koje je MKSJ prenio na Tužiteljstvo BiH treba rješavati bez odlaganja. Tužiteljstvo BiH treba da redovito dostavlja detaljna periodična izvješća o rješavanju ovih predmeta;
- nadalje podsjeća na važnost uloge Nadzornog tijela za provedbu Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina, kada je u pitanju praćenje ostvarivanja ciljeva iz pojedinačnih akcijskih planova svakog tužiteljstva u BiH za rješavanje predmeta ratnih zločina, kao i predmeta koje obrađuju nadležni sudovi;
- napominje da je obveza tužiteljstava u cijeloj BiH, kao i sudova, da utvrde prioritete kada su u pitanju predmeti ratnih zločina koji su već preneseni, tako da se postupak prenošenja može nastaviti u cilju smanjenja zaostatka u rješavanju predmeta pred pravosudnim tijelima u cijeloj BiH;
- očekuje da efikasno i strogo upravljanje prenesenim predmetima ratnih zločina doprinese utvrđivanju konačnog i točnog broja predmeta na svakoj razini vlasti kako bi se procijenili kapaciteti nadležnih tijela za ostvarenje strateških ciljeva. Poziva Nadzorno tijelo da objedini ove podatke i dostavi pregled procesuiranja predmeta ratnih zločina do predviđenog roka, kao što je navedeno u Strategiji.

Po pitanju strateškog okvira za borbu protiv korupcije, Europska komisija:

- ističe da treba zadržati i ojačati sveobuhvatan pristup u pripremi nove strategije za borbu protiv korupcije za razdoblje 2015-2019. godine;
- u tom kontekstu, u suradnji sa Agencijom za sprječavanje korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije (u daljnjem tekstu: Agencija) poziva Vijeće ministara da osnuje prikladno reprezentativnu radnu skupinu na razini BiH, sačinjenu od članova iz različitih oblasti i nadležnosti, sa ciljem sastavljanja i usvajanja realne nove Strategije za borbu protiv korupcije na razini BiH za razdoblje 2015-2019. godine usmjerene ka rezultatima, uz odgovarajući akcijski plan;
- naglašava da utvrđivanje prioriteta za novu strategiju treba biti zasnovano na sveobuhvatnoj kvalitativnoj analizi provedbe postojeće Strategije, temeljitoj procjeni rizika od korupcije kao i na dostupnom sektorskom istraživanju. U tom smislu dijeli

zabrinutost koju su izrazili predstavnici organizacija civilnog društva, a na koju je ukazano tijekom plenarne rasprave u okviru Strukturiranoga dijaloga;

- podsjeća da se treba osigurati dosljednost mjera osmišljenih u sklopu strategija na svim razinama vlasti, uzimajući u obzir raspodjelu odgovornosti između države i ostalih razina;
- poziva sva nadležna tijela da osiguraju potrebna sredstva za provedbu svojih strategija i akcijskih planova, uključujući između ostalog i izdvajanje odgovarajućih proračunskih sredstava za usvojene mjere.

Po pitanju propisa o javnim nabavama, Europska komisija:

- naglašava da efikasna potrošnja javnih sredstava i smanjenje potencijala za prijevare i korupciju i dalje predstavlja ključni izazov na kojem se moraju angažirati svi dostupni pravni instrumenti i strateška sredstva;
- prima k znanju da je Parlamentarna skupština BiH usvojila novi Zakon o javnim nabavama, u sklopu napora na približavanju relevantnom *acquis-u* EU i europskim standardima;
- ponovno ističe potrebu odgovarajuće provedbe ovih propisa i daljnjeg objedinjavanja strogih i potpuno otvorenih postupaka javnih nabava.

Po pitanju propisa o zaštiti osoba koje prijavljuju korupciju, Europska komisija:

- podsjeća na stajalište usvojeno u Izvješću o napretku za 2013. godinu, kojim se naglašava da zakonski režim u BiH ne osigurava prikladnu zaštitu osobama koje prijavljuju korupciju, koja čini ključni aspekt aktivnosti u borbi protiv korupcije;
- smatra da je usvajanje relevantnih propisa na državnoj razini veoma pozitivno i da treba biti praćeno njihovom brзом provedbom, između ostalog po pitanju pojačanog izvješćivanja o korupciji;
- ističe da se usvajanje odgovarajućih i usklađenih mjera zaštite na entitetskoj, kantonalnoj i razini Brčko distrikta mora smatrati prioritetom. U tom smislu poziva nadležna tijela da uzmu u obzir set preporuka o zaštiti ovih osoba, Preporuka CM/Rec(2014)7, koju je u Strasbourgu 30. travnja 2014. godine usvojio Odbor ministara Vijeća Europe.

Po pitanju propisa kojim se uređuju sukob interesa i imovinski kartoni, Zakona o slobodi pristupa informacijama, financiranju političkih stranaka i pranju novca, Europska komisija:

- naglašava da zakonski okvir kojim se uređuju pitanja sprječavanja korupcije mora biti u potpunosti usklađen sa odgovarajućim međunarodnim standardima (npr. GRECO, MONEYVAL, FATF, OSCE/ODIHR, UNCAC itd), kao preduvjet za odvrćanje od korupcije i uspostava učinkovitih i održivih kontrolnih instrumenata;

- naglašava potrebu za praćenjem i podnošenjem redovitih izvješća nadležnim tijelima i javnosti o razini usklađenosti sa navedenim standardima, sa ciljem stalnog uvida u odgovarajuće propise;
- izražava zabrinutost da se u mnogim slučajevima čini da su zakonodavna tijela napore na dostizanju viših standarda borbe protiv korupcije, osobito u osjetljivoj oblasti sukoba interesa, preusmjerili u suprotnom smjeru;
- poziva nadležna tijela da, u suradnji sa Agencijom, pripremaju odgovarajuće strateške mjere za buduću Strategiju borbe protiv korupcije i akcijski plan, kojim će se rješavati svi utvrđeni nedostaci;
- osobito poziva nadležna tijela na svim razinama da ispoštuju preporuke GRECO-a u oblasti financiranja političkih stranaka, izdane u studenome 2013. godine;
- poziva vlasti u Federaciji BiH i Brčko distriktu BiH da upotpune zakonodavni okvir u oblasti sukoba interesa, nakon prenošenja nadležnosti za predmete sukoba interesa sa Središnjeg izbornog povjerenstva BiH na Parlamentarnu skupštinu BiH;
- podvlači važnost sustavnog i proaktivnog korištenja imovinskih kartona, kao posebnog pomagala u borbi protiv korupcije. Osobito se stalno treba provjeravati točnost imovinskih kartona i popunjavati postojeći pravni vakuum;
- u tom pogledu pozdravlja inicijativu vlasti u Republici Srpskoj da u provedbu novog akcijskog plana za borbu protiv korupcije uključi veliki broj subjekata u nevladinom sektoru, te poziva na osiguravanje trajne predanosti uz daljnje uključivanje organizacija civilnog sektora u tom smislu.

Po pitanju revizije Zakona o zabrani diskriminacije, jačanja preventivnih mjera i daljnjeg prikupljanja i razmjene relevantnih informacija i statističkih podataka, Europska komisija:

- pozdravlja inicijativu Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice (MLJPI) da se osnuje neformalna radna skupina sa zadatkom da izradi prijedlog procesnih izmjena i dopuna Zakona o zabrani diskriminacije iz 2009. godine;
- dodatno naglašava da su potrebne procesne izmjene i dopune kako bi se osiguralo da suci koji postupaju po predmetima diskriminacije u cijeloj državi primjenjuju i tumače ovaj zakon na usklađen način, te kako bi se u krajnjoj mjeri poboljšala pravna sigurnost potencijalnih podnositelja tužbi;
- očekuje od MLJPI da razmotri unošenje značajnijih izmjena i dopuna kako bi se ovaj zakon uskladio sa *acquis-em* EU, osobito u pogledu invalidnosti i starosti kao osnova za diskriminaciju, kao i unošenje definicije seksualne orijentacije i rodnog identiteta u skladu sa međunarodno dogovorenim terminologijom. Nadalje očekuje da se odredbe

Zakona o zabrani diskriminacije na odgovarajući način odraze na radno pravo i zakone o visokom obrazovanju na državnoj i entitetskoj razini;

- snažno ohrabruje MLJPI da vrši sustavne i sveobuhvatne konzultacije sa organizacijama civilnog društva, uključujući i predstavnike pravne profesije o nacrtu izmjena i dopuna Zakona o zabrani diskriminacije;
- s obzirom na mali broj presuda u predmetima diskriminacije i očito nedovoljnu informiranost sudaca, tužitelja, pravnika i građana o postojećim pravnim lijekovima, podsjeća da bi se trebali poduzeti napor na podizanju svijesti kroz obavješivanje javnosti, ciljane obuke za suce, tužitelje i pravnike, te postupno uključivanje Zakona o zabrani diskriminacije u stručne ispite za državnu službu;
- poziva na uspostavu jedinstvenog sustava za prikupljanje i dijeljenje podataka o praksi diskriminacije, na svim razinama vlasti nakon usvajanja pravilnika o prikupljanju podataka;
- poziva MLJPI da traži seminar na ekspertnoj razini, uz korištenje instrumenta TAIEX-a, o značajnim aspektima Zakona o zabrani diskriminacije i o prikupljanju podataka za potrebe sprječavanja diskriminacije.

Po pitanju suradnje policije i tužitelja na svim nadležnim razinama, Europska komisija:

- naglašava potrebu za usklađenim pristupom u unaprjeđivanju efikasnosti rada i ocjenjivanju, uključujući unaprjeđivanje zakonskog okvira i unaprijeđene instrumente suradnje između tužitelja i policijskih službenika;
- ističe važnost zajedničkih aktivnosti strateškog planiranja (tj. istraga koje vode tužitelji i operacija zasnovanih na prioritetima);
- traži da se utvrde precizni podaci o broju optužnica koje su nadležni sudovi odbacili zbog nezakonito prikupljenih dokaza, te zadužuje VSTV da koordinira pripremu ovog kvantitativnog pregleda, koji će se po potrebi dopuniti ciljanom kvalitativnom procjenom ključnih neriješenih pitanja u policijsko/tužiteljskoj suradnji;
- poziva na jačanje strateškog pristupa tužiteljskom radu, tj. redovitije održavanje sastanaka glavnih tužitelja radi definiranja, npr. zajedničkih kriterija za pristupanje predmetima korupcije na visokoj razini ili složenim istragama protiv mreža organiziranoga kriminala;
- naglašava potrebu za poboljšanjem sustava upravljanja predmetima u tužiteljstvima, nadzora nad predmetima i struktura odgovornosti u tužiteljstvima, osobito putem revizije pravilnika o unutarnjem ustrojstvu i poboljšanja prikupljanja kvalitativnih podataka;

- naglašava potrebu za unaprjeđivanjem profesionalnog integriteta tužitelja i policijskih službenika, jasnim i otvorenim postupcima i mjerama odgovornosti, uključujući procjenu uloge i rada Ureda stegovnoga tužitelja. Potrebno je ojačati usmjerenost sustava ocjenjivanja ka rezultatima;
- ponovno ističe da je razmjena informacija i dobrih praksi među svim relevantnim sudionicima veoma važno pitanje. Naglašava veliku važnost održavanja i razvitka sustava za razmjenu podataka između policijskih i tužiteljskih tijela, kao i ostalih oblika unutardržavne i međunarodne suradnje (tj. dijeljenje obavještajnih podataka o kriminalu u svrhu planiranja zajedničkih aktivnosti, kanali EUROPOL-a i EUROJUST-a itd). Također bi se trebalo uzeti u obzir stvaranje višedisciplinarnih timova po osnovu predmeta/kaznenih djela;
- podsjeća da se u postupku prenošenja istraga i predmeta između različitih razina vlasti moraju uzeti u obzir potrebe agencija za provedbu zakona, uključujući i pravo na odgovarajuće i pravovremene informacije, kao što je već naglašeno u zaključku sa plenarnog sastanka Strukturalnoga dijaloga, održanog u Brčkom u travnju 2013. godine;
- naglašava nužnost trajnog profesionalnog obučavanja, uključujući zajedničke programe za tužitelje i policijske službenike sa naglaskom na odredbe o korupciji i organiziranom kriminalu, te podržava zahtjeve nositelja pravosudnih dužnosti za naprednim obukama na temu odredbi o zaplijeni imovine i proširenoj konfiskaciji;
- pozdravlja napore na razini Federacije BiH na rješavanju pitanja konfiskacije i upravljanja imovinom oduzetom tijekom kaznenoga postupka kroz propise izrađene u novije vrijeme, uzimajući u obzir relevantne međunarodne i europske standarde;
- poziva Ministarstvo pravde BiH da radi na iznalaženju rješenja tako da na državnoj razini u BiH postoji struktura odgovorna za konfiskaciju i upravljanje imovinom oduzetom tijekom kaznenog postupka pred Sudom BiH.

Po pitanju mjera koje se odnos na integritet i profesionalnu odgovornost policijskih snaga, Europska komisija:

- ponovno ističe potrebu za visokom razinom integriteta policije, uključujući postupak upošljavanja i unaprjeđenja zasnovanog na zaslugama;
- naglašava potrebu za učinkovitim unutarnjim instrumentima za suzbijanje korupcije u policiji i povećanje odgovornosti (kao što je etički kodeks i usvajanje i stvarnu provedbu planova integriteta);
- ističe da se odgovornost policije može poboljšati između ostalog i putem revizije propisa kojima se uređuje rad nadzornih institucija (kao što su neovisni odbori, javni uredi za žalbe i službe za profesionalne standarde).

Po pitanju mjera koje se odnose na efikasnost i koordinaciju policijskih snaga u postojećem zakonskom okviru, Europska komisija:

- podsjeća da je učinkovita i pojačana suradnja među svim nadležnim tijelima za provedbu zakona u sektoru javne sigurnosti neophodni preduvjet za jačanje vladavine prava, te stoga svaka razina vlasti treba da djeluje na otvoren i objektivan način, sukladno svojim nadležnostima definiranim zakonom;
- naglašava da je potpuno funkcionalan sektor sigurnosti, bez obzira na njegovu rascjepkanu strukturu, najvažniji element za razvitak i jačanje vladavine prava, koja je od temeljnoga značaja za proces europskih integracija;
- konkretno, ističe potrebu da nadležna policijska tijela izrade i provode zajedničke strateške ciljeve u skladu sa svojim nadležnostima, u oblastima kao što je forenzika, suzbijanje uporabe droga, nezakonitog trgovanja oružjem i druga pitanja od općeg interesa (kao što su zaplijene imovine, propisi o zaštiti osobnih podataka u policiji sukladno zakonodavstvu EU), u kojima se primjena holističkog pristupa i konsolidiranih instrumenata koordinacije može pokazati korisnom;
- naglašava potrebu za većom efikasnošću razmjene podataka, između ostalog putem jedinstvene kontaktne točke radi efikasne međunarodne policijske saradnje.

Po pitanju aktivnosti nakon plenarnog sastanka Strukturiranoga dijaloga, Europska komisija:

- podsjeća da svi prethodni paketi preporuka, koje treba provesti, ostaju na snazi i da na njima, bez daljnjeg odlaganja, treba propisno raditi.

U Bruxellu je **10. rujna 2015. godine** održan ministarski sastanak u okviru Strukturalnog dijaloga o pravosuđu između EU i BiH, kome su prisustvovali ministar pravde BiH Josip Grubeša, ministar pravde Federacije BiH Mato Jozić, ministar pravde Republike Srpske Anton Kasipović i predsjednik Pravosudne komisije Brčko Distrikta BiH Safet Pizović. Sastankom je predsjedavao evropski komesar za europsku politiku susjedstva i pregovore o proširenju Johannes Hahn i Jean Eric Pacquet, direktor DG; dogovoreno je da se budući pregovori vode i na osnovu prijedloga koji dolazi iz RS-a.

Dvodnevni sastanak u okviru strukturalnog dijaloga održan je 4. ožujka 2016. godine u Banja Luci: u fokusu je bila tzv. proširena nadležnost Suda BiH, koja je, kako tvrde sudionici, ostala jedini kamen spoticanja u pregovorima. Razmatrana su dva prijedloga novog zakona o sudovima. Jedan koji je ponudilo ministarstvo pravde na nivou BiH iz 2013. i prijedlog Vlade Republike Srpske od prošle godine. Iz RS-a su poručili da Sud BiH treba da bude vraćen u okvire svojih nadležnosti;

Informacija od 10. svibnja 2016. godine: Službe Evropske komisije smatraju da nisu ispunjeni uvjeti za održavanje ministarskog sastanka u okviru strukturalnog dijaloga o reformi pravosuđa u

BiH, jer nije dostavljena konsolidovana verzija nacrtu zakona o sudovima BiH, potvrđeno je u Delegaciji EU u Sarajevu.